

15
1 FEURAR 1870.

ALBINA PINDULUI

LITERE, SCIINTE SI ARTE

BIROUL GAZETEI :

în București, Pasagiul Roman, despre Gradi
na Stavri. — Ese de
doă ori pe luna. — A-
bunarea se face pe un
an întreg.

PREȚUL PE UN AN :

22 OCT 2019

pentru capitală este 20
lei noi ; pentu județe,
22 lei noi ; pentru stră-
înătate 12 fiorini. —
Scrisorile nefrancate
nu se primesc.

S U M A R

Nebuna, poemă de Gr. H. Grădeu.
Despre români din Macedonia, Tesalia,
Epir, muntele Pind, etc.
Fet-frumos, baladă de Gr. H. Gră-
deu.
Despre făbulele domnului G. Sion.
Zăvera, roman original de Gr. H. Gră-
deu.
Scrisoarea domnului Alphonse Le Roy,
profesor de metafizică, Arhiologie și

Estetică la Universitatea din Liegiu
Belgia.
Regretul, poezie de Victor Hugo.
Purgatoriul, fragment din Comedia di-
vină a lui Dante.
Un vis, — traducere din Heine de I.
Ionescu Munte.
Adio, — La Maria, — poezii de G. Al.
Zamfiroiu.

ALBINA PINDULUI

REDACTOR : GR. H. GRANDEA

NEBUNA

Luna palidă și plină
Stând pe banca ei de nori,
Stând pe tronul de regină,
Melancolica'l lumină
Scaldă câmpi răpitorî.

Iar castelul de lumina
Și de armonii e plin...
Castelanul în festine
Cantă să și mai aline
Al vieții se se chin.

Dar când tot ce'l înconjură
Îl îndemnă la amor,
Când o silfidă ușoră
Îl ochiește și apoi sboră
Suspiniind încetșor ; —

De ce fruntea'l se 'ncreșteșe ?
De ce peptu'l geme greș ?
Mintea lui se rătăceșe,
Ochlu'n plâns 'i se 'nveșeșe ;
Care este dorul seș ?

Castelane , pentru cine
Sunt aceste serbătorî ?
Asto fragede vergine
Ca un hor de serafine,
Pentru cine 'mpletesc florî ?

În deșert golescî pahare,
Tu escî rece și tăcut ;
Vinul chiar nu e în stare
Din strania turburare
Să te smulgă un minut.

E un an de când n'ai pace,
Castelanule avut.
Lume, viață, nu'ți mai place,
Desfătarea să te 'mpace
Nici odată n'a putut.

Iecă însă ce se spune
D'al seș chin misterios,
Chin cumplit ce îl repune,
Chin ce 'ngrab îl va depune
În mormintul neguros.

P'ale Cricovulu'l malurî,
Ca un dalb murgăritar,
Ca un nenufar din valurî,
Trăfa 'n doine de cavalurî
Fica unu'l bîot pescar.

Ea n'avea de cât un tată,
Traful lor din pescuit ;
Însă nimeni nici odată
N'a zărit la astă fată
Chipu'l blând a fi mibnit.

Într'o și copila dalbă
În dumbravă culegea
Într'o sită flori de nalbă ;
Sinul ei de crini sub salbă
De suspine se spărgea ! —

Căci Iubitul ei părinte
Lănceșea de mult în pat,
Și copila lui cu minte,
Cu dor dulce și aminte,
Îl căta neîncetat.

Castelanul astă dată
O zări și 'n grab fu prins
De o patimă 'nfocată.
Surișend spre ea îndată
Măna tremurând a 'ntins.

«Copiliță, dă'mi și mie
Doă flori din sinul teș,
Dorulu'l de léc să'mi fie.
Că și eu îți voiș da ție
Tot ce vreî, sufletul meș !»

Maria d'atunci remase
Săgetată de amor.
Ochi lui o fărncase,
Vocea lui o încântase,
Și acum simțea un dor.

Pe câmpia verde dalbă
De trei ori șimbise șlorî,
Și acum era cu salbă
De mărșen și ile albă,
Dar în ochi cu lăcrimșlorî.

D'al ei tată nu mai vede,
Zace singur părăcit
Sob o clae în liveze;
În darn game, ea nu'l crede;
El o blăstemă cumplit.

Nicî o lună nu 'mplinise
Și în tristul cimitir
Un mormint se mai ivise...
Tatăl ei cu greū murise!
Maria cădu'n delir!

De atunci e neună,
Și cu pletele în vînt
Vine noptea, cînd e lună
Sau cînd tunetul resună,
Și bocesc la mormint.

Vai! dar nimenea nu scie
D'unde vine suspinînd.
Al ei vai în pustie,
Al ei cînt de neunie
Se aude cînd și cînd!

Si d'atunci se tînguesce
Castelanu pe pămînt;
Sufletu 'o urmăresce
Și de doru' pătîmesce
Pînă va intra 'n mormint.

Căci fantasma ei dorită
P'al lui văduv căpătîie
Vine, plînge și'l invită
Resfătărei mult dorită
Ca în zilele d'antei.

Candidă și amorosă,
Ea 'dă calde sărutări;
Îl adorme mîngîiosă,
Îl descîptă voluptosă
Cu 'nfocate desmerdări.

Crocăria dacă cîntă,
Aurora anunțînd,
Cu dulci vorbe ea 'l încîntă
Și îndată se avîntă
Ca un ânger suspinînd.

Ast-fel viața lui se trece
Într'un vis amăgitor.
În sudorea morței rece
El se scaldă și petrece
Pilele coprius de dor.

*

Lăutari din vioro
Cînt dulcose doine, hori!
Bucuria glumitoare
Scutură din ariploro
Ale fericirei flori.

Și cînd plinî de bucurie
Toți se dau la ris, la joc,
Castelul vrînd să fie
În a lui melancolie
Într'un singuratic loc, —

Spre o sală depărtată
Pași lui se rătăcesce;
Și acum ca altă dată
Mîntea 'e înviorată,
Cugetele îl rîpesc.

Dar un pas încet resună...
Dintre stîlpi de granit
O fantasmă albă, jună, —
Facia ca un disc de lună. —
De odată s'a ivit.

Candela fumegătoare
Respîndînd lumina sa
Prin luciri licăritore,
Pe figura 'i gînditoare
Un fantastic nor lăsa.

Era Maria neună,
Era scumpul lui amor!..
Dungul sălilor resună
De un strigăt... se adună
Lumea împrejurul lor.

Lumea stă înmarmorită,
Cu mișcarea pe obraz:
Dar nebuna despletită,
Saltă, rîde mulțumită,
În nescire face haz.

Castelanu 'ngălbenesc,
Îl trec recile sudori,
Pasul 'i se 'mpleticesce,
Dar Maria 'l sprijinesce
P'al ei sin de albe flori.

«Ah! tu, crude, — ca îi dice, —
Ast-fel dară ine iubesc!
Cînd eu nu eram aice
Tu trăiași de tot fericit!..
Dar tu tacî și nu'mi vorbești.

«Ah! vorbește'mi astă dată,
Ah! vorbește'mi, dragul meu,
Căci eu nu sint superată
Dacă nu am fost chiămată
Aci la festinul teū.

«Am ședut la monastire
Lăntuită mai un an.
Dar acum ce fericire!
Dup'o lungă despărțire
Iarăși sint la bun liman.»

Și nenorocita fată
Îi vorbîa încetîșor;
P'al lui rece corp plecată,
Frontea 'i palidă 'nghîțată
Săruta plângend cu dor.

Însă el abia fu 'n stare
A o strînge lingă sin
Și a 'l da o sărutare!...
Cu ast semn de adorare
Dăde ultimul suspin.

Nici trel zile nu 'mplinise
Și pe tristul lui mormînt
Bîata Marie murise...
Și nebură il Iubise
Fin'la ultimul moment.

Astă-ți o minune rară
Miră ori-ce călețor :
Chiar din pîtra funerară
Cresc în ori-ce primă vară
Cele mai frumoșe flori.

Pe aceste floricele
Ce urăbesc mormîntul lor,
Câte doă turturele
Cînt duioșe căntecele,
Îu toți ani, pi-nă mor!

Gr. H. Graudea

ROMĂNI DIN ANO-VALAHIA, ADICĂ DIN MACEDONIA, TESALIA, EPIR, MUNTELE PIND, ETC.

Istoria nu pomenește de Valahia ca de o nație, de cît numai în al doilea vîc; în această epocă de amestecare, Romăni se ved în luptă cu imperați bizantinî aprîndend și vîșturînd cele mai frumoșe părți ale Traciei și Macedoniei; cîte o dată învînși și adesea ori învingători, ei se deosebiră prin fapte pline de curagiu. Unindu-se cu Cumani și Sciți, ei se scoborîră ca pohaele stărpitóre din vîrfurile munților Em și Rodope; Serre, Filipopole, Ternabe, Rodos, suferiră furiile lor, și resăritul înspăimîntat tremura numai la vîetul numelui lor; ei formară toate revoluțiile pentru a se împărtași de dînsore, se amestecară în sbuciumările cele sîngerose ale statului, pentru a 'l sfîșia și a 'l nimici. În anul 1205 dădu o lovitură fatală acestei fantome de imperație, pe care Latini voiaŭ a o sprîjini; amestecîndu-se cu Bulgari, se înfăcișară înaintea taberei franceze ce încongiura Adrianopole, și trăgînd avangarda într'o cursă, a tăiat-o în bu-

căți. Conte de Bloa, general francez, își perdu viața în această nenorocită întîmplare; iar imperatul Baldovia a cădut prins și dus la Ternova, înaintea lui Bora, regele Romănilor, care 'l făcu să sufere mórtea cea mai înfricoșată. Europa creștină tremură la auzirea unei întîmplări atît de crîncene. Papa Grigoriu IX, petruns de conducerere, și voină a schimba deprinderile sîngeratice ale acestor popóre, cutedă a le trimete pe legatul (ambasadorul) seŭ; încă se coprinse de durere, veđendu'și planul neîmplinit, căci trimisul de pace a fost luat în deridere, ba încă și ocărit cînd vorbîa de pedepsile iadului. «Noi nu ne temem, îi respuneră ei, nici de idoli, nici de duhuri, nu adorăm de cît numai puterea și eroismul.»

Mai departe nu ne vom întinde cu istoria Romănilor macedonenî, de cît numai ne vom mîrgini a descrie deprinderile lor. Acest popor locuiesce în munți ce învecinează isvórele Penneului, Aceleului, ale Inacului și ale Aosului; mîgurile înalte ale Pindului, în gîrul cărora stău satele lor aședate, ca orașe; alți s'au retras în cătunuri aflate pe unghiurile stîncelor, ce stău acoperite de troiene cea mai mare parte a anului; și aceia ce au ramas păstori, ca și străbuni lor, sunt nomadi și viețuiesc în tabere cu familiile și turmele lor. Aceste seminții puterice de libertatea lor și de pozițiile cele înfricoșate, unde se aflu virite, însă prevedînd că mai tîrziu sau mai în grabă ar cădea sub jugul unui guvern, dupe exemplul compatrioților lor de peste Dunăre, au avut înțeleptia de a căștiga prietenia Porței, supuinđu-se unui tribut anual, care este mai mult un semn de supunere, de cît un tribut de servie; cu acest mijloc au ramas feriți de amestecul Turcilor, și nici o dată nu au fost cunoscuți pe la ei asupritori sau trimegî ai guvernului. Guvernați în cătunurile și satele lor de un sfat din cel mai bătrînî înțelepți, au viețuit sub legi tot așa de simple, ca și în timpurile patriarhilor: liberi în cultul lor, liberi în familiile lor, au petrecut furtunile resbóilor, ce au turburat de atâtea ori Epirul și Tesalia, pînă la ajungerea fatală a lui Ali-Pașa la guvernul acestei provincii. Atunci Romani aceștia au simțit jugul satrapului din Ianina, care măgulind și făcînd pe uni dintre dînși spionî, a introdus nemoralitatea în mijlocul unei nații, cea mai vrednică de respect pentru nevinovăția sa.

De și aceste seminții sunt neliniștite, totuși ele nu încetez a se deda comerțului cu cel mai mare zel. La Calafite se află precîl curent al celor mai însemnate piețe ale Europei, cele mai mari vîndări ce fac cu bumbacul Macedoniei și al Tesaliei, cu mătasa Agiei și a Volului, cu esportarea pieilor de iepuri, de bur-

sucii și de urși cu lănele turmelor și produsele manufacturilor lor. Clasa poporului, ce nu are capital, se indelecticesce cu o ramură de industrie foarte câștigătoare. În Albania care este fabrica odorelor și a sculelor de aur și de argint, aceia dintre dinși cari nu sunt întrebuiți în pândării și în fabricii, sunt aurarii, cari de și lipsiți de modele, lucrez destul de bine în aur și argint. Aci căutătorii de vechități pot afla medalii și monete precioase.

Megalo-Valahi, cari au căletorit, vorbesc mai multe limbi și au biblioteci cu destule cărți franceze și italiene; ei au cele mai bune ediții ale autorilor Greci clasici, căletorul cel învățat află dela dinși tot felul de ajutor literar; dar ce îi mai de mirare, este de a vedea buna ordineală ce domnesce în familii și în orașe; o înțeleptă prevedere se păstrează pentru a înfrîna tot aceea ce omul încujbat sub despotism poate întreprinde spre înmulțirea și asigurarea avutului.

Orașul Călărita, dădit după arhitectura cea modernă, nu este curios, de cât prin punerea sa pe stânci perpendiculare; locul pe care este dădit, nu înlesnesce locuitorilor de a merge în ulițe, de cât numai cu o mare luare-ăminte și ajutoarați de un baston ferecat; Iarna pun încălțăminte de păslă și cărlige ca să nu aluneece; cu toate acestea adesea mai cu seamă copii se rostogolesc în fundul adâncurilor. Ano-Valahi s'au așezat în ast-fel de țără pentru a viețui în pace; ei au lăsat Turcilor văile și șesurile pentru a nu fi supuși asupririlor. Afară de acestea cutremururile de pământ, atât de dese în Epir, la dinși nici o dată nu se simțesc; pe lângă acestea ei se pot apera și de ciună. Toate aceste folose învrednicesc foarte mult a fi luate în băgare de seamă. Fiind-că Iarna este lungă și aspră în munți, apoi sunt magașii, reserve menite a ajuta pe săracii și a ține îmbelșugarea celor înavutiți; ano-timpul cel reu nu trece în țadar, industria nu încetă a înflori, ei torc lănurii, țes pânze grose, aurul și argintul se modelează și timpul este întrebuițat cu un chip pe cât se poate de folositor pe atât și economic.

Ce petreceri plăcute în sinul familiilor în serile lungi ale țernei! În timpul când tot se însuflețesc prin lucru, bătrânii locului istoresce gicerile farmecătorilor Tesaliei și ale strigoilor din Giurmerca. Cu toți se strâng, se îndes și se îmbuldesc pe lângă dînsul; toți ascult cu nesățiu, și istoriile lor de seră nu sunt întrerupte de cât numai de șueratul vinturilor ce sguduie copaci munților.

Caracterul fizic al acestor Români este puterice desinat de natură, precum și moravurile lor prin instituirii și așezăminte naționale. O faptură solidă, scurtă, îndesată și sănătoasă, carac-

terisează pe amândoa secele; nesimțitorii la schimbările timpurilor anului, sufer d'o potrivă căldura și frigul.

Terancele ce se întrec cu bărbații în asprimă și osteneală, au fisonomie amazonică, și când ajung la ore-care virstă anamită, se fac sărcinare în toate orașele Epirului, și fac serviciile cele mai grele, numai să câștige bani.

Între oameni cu stare mai nici de cîm nu se deosebesce sesul. La femei nu se vede nici de cum flăurea trecătoare a frumusețe, ce caracterisează pe greci. La aceste române se află umerii largi, spete late, pept deschis, trup robust, puteric, făcut anume ca să suferă ori-ce osteoneală și ori-ce lucru greș. Din această cauză, se țice că saraiul Sultanilor turci nici o dată nu și-a ales cadine dintre românele Pindului. Dacă mânele lor cele crăpate de lucru, și statuiele lor cele uriașe și împuitoare nu fac din ele cadine de saraii: apoi așezămintele lor cele minunate, au făcut din ele pururea creștinele cele mai vrednice de totă stima pentru strănsa curăție a moralei.

Potrivit unor legi opritoare de ori-ce lus, întemeiate din timpuri străbune nepomenite: trebuie femeile să porțe la cap hobote sau înveliturii produse numai de manufactura lor. Pentru îmbrăcăminte mai ales și mai deosebit le este țerțat să porțe două peptare de mătase, cu cari se fubrac numai la zile de sărbători mai însemnate.

Cusăturile cu aur, galonele și găitanele de aur, galurile cele precioase, blănăriile, cari toate sunt de modă la resărit, le sunt oprite cu totul. Bărbații încă pădesc aceste așezăminte cu cea mai mare sântenie și scumpătate. Dacă un bărbat ar călca aceste legi și ar purta vre-o haină de lus, ori ar încuviința femeii seale să porțe vre-o haină de lus, ar fi nu numai ocărat de către toți cei-alți, ci chiar osăudit și dat afară din comunitatea lor. Vai de acel om care ar îndrăzni să porțe vre-o haină făcută dupe croiala portului străin, bună-ora vre-o haină aurită, cum este portul sipetarilor! Unul ca acela nu poate fi mai mult între compatrioții se.

Ast-fel sunt legile comunale și așezămintele familiare ale acestor Români. Acea dintre dinși cari locnesc prin orașe și își câștig prin țeri străine educație bună, au spirit foarte ager la tot felul de negustorie și speculație. În restimpul așa numitei sisteme continentale (adică oprirea ca nimeni să nu potă aduce pe mare mărfuri de vindut în Europa, care oprire a fost introdusă de Napoleon cel Mare contra Angliilor), în restimpul acestei opriri, țic, s'au folosit Români din dreapta Dunărei foarte mult; și prin negoțul lor cu bumbac și-au făcut averi necredute.

Ca să îndeplinim acest articol, trebuie să mai vorbim despre acei Români cari duc o viață nomadă, umblătoare din loc în loc. Aceștia se ocup cu păstoritul, cu grija turmelor; umblu pe culmele muntelui Pind, pe văile ce se întind în toate laturile pînă la țărmuri mării.

În Italia se numesc acești Români « copii Sciției, Cambizia » pentru că viețuiesc în tabere, în mijlocul văilor. L'i s'au mai dat încă și alte nume precum : « Caraguliți, Colbani, Pitici sau Nomađi » pentru că locuiesc în munți ca Arabii în pustiele Asiei. Cu toate acestea ei sunt în rîndul tributarilor Porței otomane, și îi plătesc deciuîlă din turmele lor, precum și un fel de dar Pașilor într'al cărora guvern se află petrecînd.

Pășunile sunt împărțite încă din timpurile vechi, între deosebitele semintii, și capi lor dau în fie-care an câte o parte la familiile și însocirile cele noă.

Români păstori, îmbrăcați în negru (numiți Caraguli) se arăt pe la începutul lunii lui mai pe costișele de unde isvorăsc riuri cristaline, își așed taberile în depărtarea semnelor rînduite, sau se așed în sate făcute numai pentru vară, și întrebuintez trei luni de vară, ca să se suie din loc în loc, din potice în potice pînă la cele mai înalte culmi ale Pindului. Însă cînd încep vînturile toamnice, îndată încep a se coborî cu încetul din munți, pînă ce pase cu turmele sele toate costișele. La 15 noiembrie se ved aședăți la pôlele « Meteorilor de Stague » și în giurul Iricalei, de unde pornise primăvara spre a se retrage în adepostirile de vară. (Tot asemenea datine pădesc și păstori români din stînga Dunărei, numiți Susuieni sau Tuțuieni.

Pe timpul cînd s'a vîndut untul, brînda și lăna turmelor, cînd și-au plătit birul și deciuîlă din turme pentru masa Sultanului, se sub împart în cete și se așed în văi, unde s'a socotit de cuviință că și-ar putea țerna vitele : oile, caprele, cai, vacile, ș. c. a.

De comun își fac corturile în timp de iernă din pînă de păr de capră, pe malurile isvórelor de apă răpede și mai tot-d'a-una sub frunzișul copacilor, cari și păstrez frunza verde și iernă.

Femeile deprinse și dedate cu lucrul, sunt însărcinate a se îngriji de trebuințele dînice ale familiei. În fie-care s'eră aduce bărbatul cu fi seî turma la corturi, unde ajutamați de căni păditori se scol noptea adese-ori a privegea împregiurul cercului făcut din gidiri vechi de p'tră. În nopțile întunecoșe și cînd este timpul uret și reu, privegează păstorul cu mare luare aminte, fiind-că atunci lupi și furi năvălesc în turme, ajutamați de grosul întuneric, și fac

stricăcțiuni într'insele. În ast-fel de nopți petrec păstori tot în picioare pe lingă turme, ținendu'și sub glugile cele nestrăbătute de plóte și de neoă, puscile și pistótele cari le descarcă din cînd în cînd, dănd strigăta și chiute pentru ca să'și ție căni necurmat în larmă. Ei au un fel de telegraf firesc, nișe semne anumite, prin care înscințează cucea mai mare grabă în câte-va minute, dela o stăna la alta, cînd se ivesce vre-un pericol mare, bună-óră cînd vin tálhari arnăuți asupra turmelor ca să le prade; atunci sare în câte-va minute tot cătunul stănilor și alergă la luptă comună asupra tálharilor.

Ometele și vărșăturile apelor cari sunt așa de obicinuite în Tesalia, cauzez păstorilor adese-ori daune fôrte mari și nesuferite. Acesta vine de acolo că, păstori n'au nici o providie de nutreț pentru vitele lor, că dacă se ntimplă omete mari ori vărșături de ape, ca să nu pótă pase vitele ierba, atunci vin în pericol d'a muri de fôrme, căci fin nu se află; de aceea dar sunt nevoiți să'și vîndă vitișórele c'un precu de nimica, și să s'arácescă cu totul. Ca să scape de ast-fel de nenorociri cînd presupun sau ved semne că ierna o să fie grea, se trag mai de timpuriu către malurile mării unde este clima mai domolă și revărșările mai rare și mai neînseronate.

Mărșă sárbatóre și încántátóre este strămutarea sau emigrarea anuală a acestor Români! Ea coprinde în sine ce-va rar și străbătător ce nu se mai obicinuesce la alte popóre. La o di însemnată, cum la sántu Dumitru, se adun semintile la orașele Perivole și Săn-Marina, aflate pe culmea macedonică a Pindului, și acolo fac o sárbatóre publică. Dupe această sárbatóre, bătrini fac sfat comun și aleg câte-va familii brave și de onóre pe cari le hotărasc să remăe peste iernă acasă și să pădiască satele și locuintele părăsite. Minutul purcederei îl vestesc preoiți, revărșând peste poporul purcedător, prin rugaciuni evlavioșe și cucernice, bine-cuvîntarea dumnezeiască. Este ce-va care străbate pînă la inimă, a priviacestă mulțime nenumărată, cum își ia dioa bună cu lacrimi și cu cele mai duioșe cuvinte dela ce se remăn spre pădirea satelor, dela casele lor chîtar și dela tot ce se află pe lingă dinsele. Acum se pornesc totă mulțimea d'o dată, se mișcă în cete regulate, par că pornesc pămîntul întreg spre căletorie; dar abia au ficut căți-va pași, și la óre-care depărtare își mai întorc încă o dată ochi spre coperișele caselor pe cari le părăsesc, urându-le să se afe bine în tot cursul iernei pînă la primăvara viitóre, cînd au să revie ca să locuiescă iarăși într'insele! Fie-care stație de repaus este hotărât cât timp au să remăie într'insa, ca să pască cu turmele totă ierba ce se află acolo. A-

semenea o defiptă și fie-care stație de mas peste noapte. Ast-fel pornesc toamna și cocostărcii cu noile familii, ca părăsindu-și locuințele avute peste vară, să mergă departe peste mări întinse la o climă mai caldă, cu speranță că la primăvara următoare se vor întorce iarăși la locuințele de unde au plecat.

Turmele se acată în colone pe costigele munților, unde sosesc; vuetul talancelor dela țap și berbeci, sberetul vitelor de tot felul, însocesc lungul șir al căletoților Pindului, cari cu împoporarea lor de vară acoper latele și întinsele șesuri ale Macedoniei. Bătrini, bărbați, juni, copii, femeile, merg încungturați de vite domestice, de cai puterici, de catiri încărcăți cu sarcini de proviții de ale mâncării; d'asupra cântăcocoșul, acest orologiū natural și neincelal al țeranilor; fecole tutulor strălucesc de florea precioasă a sănătăței și nevinovăței! El merg cu toți plini de speranță că vor afla îmbelșugare și o climă mai dulce și mai domolă unde să locuiască peste iernă în corturi, sau în sate, unde își au locuințele de iernă. Dacă înfăcișarea acestor omeni n'ar fi atâtă de blândă, de pacinică și de plăcută, atunci cel ce l'ar privi de departe sau l'ar întâlni, ar crede că se află în acele timpuri triste când medă-nopte își revarsă poporele seale cele selbatice, sterpitoare și nimicitoare asupra nefericitelor țeri dela medă-ji.

Cam această este icōna adeverată a Românilor macedoneni, atât statorici cât și păstori umblători sau nomadi, cari viețuiesc nesciunți de atâtea vécuri pe muntele Pindului, neavând altă ambiție de cât numai a petrece o viață simplă și pacinică, de mii de ori mai fericită de cât a popoșlor neliniștite și neastimpărate, cari umblu cu capul rupt dupe fericire și nu o afu: ci din contra cu cât se nevoiesc mai mult să o ajungă, cu atâtă se depărtez mai mult de dînsa; (fiind-că o caut afară din sine, în lucrurile simțuale, unde nu este; nu o caut în sine, unde ar afla-o îndată în tot timpul și în toate împrejurările vieței!

Însă dacă îngrijirea pentru pădirea turmelor și spiritul de speculație fac pe Români macedoneni cei mai buni păstori și cei mai norociți și mai ageri neguțători, apoi iubirea păstoriei și a vieței neatărnate deșteptă în inima lor patriotism adeverat și curagiū vrednic de faptele Românilor vechi, străbuni lor, a cărora aducere aminte se păstrează la dînsi verbal dela tată la fiu.

Lumeacivilizată s'a mirat de faptele cele mari ale Grecilor celor noi, prin cari și-au recăștigat neatărnarea patriei dela Turci, fără a presupune măcar pe departe, că un popor pacinic conlocuitor cu dînsi, a conlucrat foarte mult la renașoarea și liberarea Greciei. Dar,

«Fie-cărul să se împartă
«Cuvenita a sa parte.»

Aceia cari cercetec cu temeiū și la facia locului tot ameruntul acestei întâmplări, nu vor pregeta a se incredința ca Români macedoneni, mai pucini la numer de cât Greci, au ajutat în această luptă pentru libertate și neatărnare ca cei înainteū bărbați politici și ostași mari.

Spre a adeveri aceste dișe: e de ajuns a însira numele strălucite de nație sau de părinti români, pe cari deprinderea saū părtinirea scriitorilor îi numesc Greci. (1)

Noi vom începa cucei mai străluciți dintre ei: *Coleti*, născut la *Calarita*, oraș împoporat de Români. Acest bărbat aflându-se în copilăria sa în școala dela Satrapul Epirului, și prin talentele seale cele estraordinare recomandându-se Pașei, acesta l'a trimis cu chiflufala sa la universitățile Europei, unde a învețat medicina. Dupe aceea, întorcându-se a-casă, l'a făcut Pașă doctorul seū de casă și secretar. Cu această ocașie mijloci *Coleti* la Pașă, ca să pue în deregători tot Români macedoneni. La ani 1820 și 1821, cădu Pașă în urgia Sultanului. *Coleti* cu toți deregători și armați români macedoneni s'a tras în Moreea, și a lucrat cu șfatul și cu brațul saū în cât se socotesc ca cei d'ainteū urđitori ai libertăței și neatărnării Greciei. *Coleti* a fost capul guvernator al Greciei dupe mórtea lui Capodistria, apoi sub regele Oton a fost ministru din ántru și mai pe urmă ambasador al regelui grecesc la Paris.

Vlahopolo, care pe la anul 1842 a fost ministru de resboi al Greciei;

Colocotroni, cel ánteiu făptuitor al liberării Greciei, care pentru naționalitate se numia în grecea *Vlaxos-Caraiscachi*;

Nichita turcofagul, adică mănecător de Turci, care a fost colonel.

Porevos a fost colonel, *Macriam* a fâst general de brigadă; *Rangu*, *Gridion*, *Delianu*, Iapu cinci frați, *Giaca* trei frați, *Iordachi*, *Delazoro*, *Mandal*, *Caracaș*, *Caras*, *Lepeniot*, *Cionga*, *Caciandoni*, *Mediovoniti*, *Diamandis*, *Caratas*, *Hristoto*, *Hagi Cristea*, *Psira*, *Nicotei* trei frați, *Ceatio*, *Ceatacosta*, *Iamecosta*, *Ladiei* doi frați, *Bazditiei* doi frați, *Iani* *Grivenitul*, *Pita*, *Veida*; apoi *Papadimas* și *Papacosta*, *Diaaco* capi *Tesaliei* și alți mai mulți deregători mari politici, bisericesci și milităresci (2).

(1) Este de înșmnat că cele mai multe numiri ale Grecilor și Românilor din Grecia sunt întâpărite de formele limbii turcesce, care a avut înriuriță într-aceasta țară.

(2) Tot macedoneni sunt: *Baronul Sina* și *E. S. Mitropolitul Sagona*. *Deac*, acest bărbat cu care se fălăsece *Ungaria*, este fiul unui macedoneni, de unde are și numele de *deac*, adică *deac*.

De se va cerceta cu deamăruntul naționalitatea
 bărbaților învețați ai Graciei, se vor afla mulți
 între dinși cari sunt români, căci musele cu cari
 locuiesc împreună în muntele Pindului, le însuflă
 pînă astă-zi focul lor cel sântit, care este cel
 d'ânteu element de viață al tuturilor sciințelor și
 virtuților.

1840

Făa pentru minte.

FET-FRUMOS

Cum pe valea Motrului
 Trece fiul Oitului,
 Și, pe muchia malului,
 Dă de gîna calului :
 Ast-fel trece Fet-frumos
 Cu fugarul furios
 Tot pe calmea dëlului,
 Către crucea Santului.
 Calul puberea ridică,
 Spuma dupe gttu'i pică ;
 Vircolaci pișc din lună,
 Noptea chiar 'ți o fac nebună.
 De îți merge-ai cal bălan
 Ca și dioa dintr'un an,
 Sare ca o căprioară
 Fugărăță și ușoară,
 Ripa, gură rea de șerpe,
 Ce-ar vrea nimeni să nu 'l scape.

Dar in cale cine'i ese
 Și de el nu va să'i pesc?
 Este Posna vrăjitoare,
 Care-duce 'n nopțe sôre.
 « — Stai în cale, Fet-frumos
 Cu păr lung și auros! »
 Dîse baba tremurând,
 Dinți 'n gură'i clănțănind.
 « — Eî sint Posna vrăjitoare,
 Care-aduc în nopțe sôre
 Și din țermuri depărtate,
 Dragele ființi cîtate ;
 Apa fac să 'ngâlbenescă,
 Luna fac să se roșescă ;
 Scol din negrele morminturi
 Morți și'i trimet pe vinturi.
 « — Fugi și lasă-m'a crede
 Căci a casă, șeu! me crede,
 Măndra dulce me astepță
 Cu coliba descuțată.
 « — Lasă ea să te accepte
 Pînă face-s'ar răspecto,
 Numai eî să nu te-accept
 Căci me arde greî tu pept.
 Dragul babel făcăiaș
 Cu chip dulce, drîgăiaș,

Vin' la sinn'mă și'ți dau ție
 Marc, măndră 'imperăție,
 Unde falnic să domnesci,
 Unde tu să me iubesci ;
 Să lucesci între 'imperăți,
 Cel mai marț și lumați,
 Cum pe cîmp șimbesce flôre,
 Cum pe cer lucesce sôre.
 « — Nu voiî, babo, avuție,
 Nu voiî nici imperăție,
 Căci acestea amăndoă
 Nu fac cât doi bobî de roă
 Cari 'n ochi dragei mele
 Strălucesc ca două stele.
 Fugi, me lasă, nu me ține
 Dacă vrei să mergi cu bine,
 Nu te voiî iubi, clonțată,
 Căci 'm'e inima 'nchinată
 Unei dalbe frunușele
 Cu ochi dulci de violele,
 Cu sin alb ca de zăpădă
 Care lasă toți să vadă
 Doă rôde rotunjore
 Și scaldate 'n foc de sôre.
 « — Dar ca mine frumusețe
 N'oi găsi să te resfețe! »
 Dîse baba vrăjitoare,
 Prefacendu-se la sôre
 Într'o albă jună fată
 Deu! cum n'a fost nici odată :
 Gura, rumenică flôre,
 Vorba de privigătore,
 Sinul, limpede ninsôre
 Aurită lin de sôre.
 « — Vin-o, vin-o, tinerele,
 Dulee vis al vîleței mele,
 Și aști sinî desfătătorî
 Fic patul teî de flori.
 « — Fugi și nu te mai preface
 Că nu poți nimic a'mî face. »
 Dîse mândrul Fet-frumos.
 Calu'i plcă furios,
 Iară Posna ne'mpăcătă
 Într'o stîncă fu schimbată.
 1859

Gr. H. Grandea

FABULELE DOMNULUI GEORGE SION ILUSTRATE CU PORTRETUL AUTORULUI(1)

Înainte d'a examina acest buchet făcut de
 mîna unui măiestru, și din care am oferit de
 (1) Se afu la tôte librăriile din Bucur. Preciu
 6 lei nol.

mai multe ori cititorilor nostri câte-va flori trase la întâmplare, să lăsăm pe autor să vorbească despre fabulă și spiritul care l-a însușit acești dolofani și gingași copii ai mușei se se :

« Lucrarea fabulei moderne a ajuns a fi o lucrare de artă care mi vine a o asemăna cu cultura florilor. Grădinarul adună semințe dela vecini sau dela antipodi, le pune în pământ bine preparat, le udă, le stropesce, le dă căldura sau umbra care le convine, pînă produce flori și buchete cari încânt vederea și îmbăt mirosul celor ce se apropie de ele. Fabulistul, cu același zel de predilecție, adună semința ideilor și materiile cultivate de predecesori săi, le spicuiesce, le combină, le îmbracă cu forme noi, le dă expresii caracteristice fantasiei se se, și oferă publicului productul ce crede că recomandă gustul, talentul și puterile se se intelectuale.

« Fabula este familiara mai tuturor literaturilor moderne. Lăgănul se originar a fost în Asia, și de acolo, prin Grecia, trecu în Europa. Esop Original, dintr'un simplu sclav sau păstor se făcu nemuritor pentru toți secolii și pentru toate popoarele, prin acest geniu de dicție sau scriere. Fabulele lui Esop, cu înțelepția ce predicau, făcură atăta impresie contemporanilor se se, în căt filosofi timpului le declarară demne de totă venerația. Socrate însuși le făcu onorea cea mai mare, versificând unele din ele.

« Dupe ce Romani au cucerit Grecia, fabula, împreună cu clasicismul Elenilor, trecu la Roma. Marele poet Phedru explorează câmpul deschis de Esop. Dar materiei primitive și brute el sciu a fi da culorile sublimului prin farmecul unei versificații clasice. Mulți secolii, dupe Phedru, fabula remase ca uitată. Ea reinviă însă în secolul XVII, numit în Franția secolul Renașterii. Esop și Phedru fură exploatați de Lafontaine și Florian, cari astăzi trec de clasici. Aceștia apoi stin. ulară toate geniurile națiilor Europei, și fură la rindul lor magistri de modele lui Lessing și Pfefel la Germani, lui Crilloff la Ruși, și așa mai departe.

« Dar fabula ridicată la înălțimea sa prin marele talent al lui Lafontaine, indestulat-a ore gloria literilor franceze? Nu. Ea, mai târziu, a găsit continuatori, cari de asemenea tind la onorea clasicismului. Scriitori iluștri și lauriazți, astăzi exploatez fabula cu nehosire. Limba franceză se glorifică din nou cu modelele lui Lachambaudie și Bonnans (1), cari se întrec în succese. Lumea citește pe moderni cu nesățiu, lăsând lui Lafontaine și Florian gloria lor isto-

rică. Dar lucru curios! ori căt admirăm frumusețile moderne în privirea formei, a locuției și a artei pentru progresul necontestat ce au făcut, totuși, de vom cerceta, fondul îl vom găsi tot același. Originale vedem prea pucine, pe când imitația se vede ca lucrare de predilecție. Moderni, dacă n'au luat subiectele lor d'a dreptul dela antici, dar le-au luat dela predecesori lor cei mai apropiați.

« La Români fabula nu putea veni de căt tot pe cărările pe care a venit la cele-alte popore europene. Ea veni însă cam târziu, căci literatura noastră vechie abia se mărgini în scrierea cronicilor țerei. Dela Mitropolitul Dositei, care singur a avut ideea a cultiva frumoșele litere prin traducția lui David în versuri, pînă pe la începutul secolului nostru, nu s'a ocupat nimeni cu literatura propriu dișă. Numai dupe ce Revoluția franceză prin proclamarea *Drepturilor Omului* a început a deștepta poporele și naționalitățile, au început și Români a simți de viața lor națională, prin urmare de cultura limbii și a literilor. Pe când mari și nemuritori bărbați, Clain, Șineai și Petru Maior, predicau învierea națională, ietă că veni și fabula să ia parte la tablourile apostolatului acestor bărbați. Introducătorul ei fu când preot din Banat, mult învetațu catihet din Arad, Cichindel. Acesta însă ne dete fabula în forma sa brută și primitivă, scrisă în prosă și în limba populară, care atuncea se cerea a eși din scutecele barbarismilor. Cichindel nu era poet, pentru ca să o îmbrace cu vestmintele armoniei. Ca apostol al religiei și al Romanismului, el s'a servit cu fabula pentru scopul se se cel mare, care era naționalitatea, concordia și civilizația. De aceea el a făcut din fabulă amvonul se se, și pe motivele lui Esop, predica învețăturele acele cari pregăteau spiritele și inimile pentru un viitor mare.

« Dupe verva și numeroșele se se cestii, Cichindel se vede că era un bărbat erudit, poliglot, versat în cunoștințele clasicele vechi și contemporane. Dar lucru curios! dupe forma ce a dat fabulelor se se, el nu pare a fi imitat pe cei ce au fost exploatat acest gen de scriere pînă la dînsul. Din contră, prin simplitatea, prin nazivitatea expresiilor, și mai ales prin lungile se se adfabulații, pare că a avut pretenția de a se face original, în care a și reușit.

« Dar mórtea înțeleptului și marelui român Cichindel, tras-a și mórtea fabulei dupe sine? Nu. Geniul român a pirotit căt-va timp, ce e dreptul, sub apăsarea despotismului și a barbariei; dar el reapăru d'o-dată cu totă vigorea sa, și o renascere răpede, în mai pucine de patru-deci de ani, făcu din dialectele noastre o limbă, dintr'un popor necunoscut o nație și din slăbămintărele Daciei lui Trafan o Românie.

(1) Domnul Bonans, iubitul nostru profesor de limba franceză în gimnaziul Izăr din București.

« Atunci fabula veni cu poezia deînă. Bărbați instruiți, studioși, inspirați de amorul patriei, și cari vor rămănea nemuritori pentru literatura noastră, Heliade, Seulescu, Assachi, ne deteră primele modele ale fabulei perfectate. Dupe acestia veniră talente mai june, ca Gr. Alesandrescu și A. Donici, cari o exploatară cu atăta succes, în cât pe la 1840—45, acest gen de scriere, (dupe cum atestă D. M. Cogălniceanu în Dacia literară) ajunsese *à la mode*. În tôte părțile nu se vorbea de cât de fabule. Scolari începători se recomandă prin memorisarea fabulelor. Junimea inteliginte de pe băncile scôlelor eșă în lume cu o fabulă ôre-care.

« Eram june și eū pe atunci; dar nu sciū cum, nu mă luătu dupe mode. Versificam alte lucruri; la fabule nu meditam. Dar câte prefaceri nu aduc ani!

« De la Unire în côce însă, libertatea preseii și a vorbei, spărgend concisia ideilor și dând liber curs cugetărei, fabula iarăși adormi. Cei ce o cultivaseră serios, o abandonară, și ea se ascuse în portofoliile unora său în mormintele altora.

« Fac eū ôre bine acumă că viū a o desamorminta și a o scôte la lumină? Reușit-am ôre în întreprinderea acēsta cu mai mult succes de cât predecesori mei?

« Iécăce aștept cu nerăbdare să 'mi spue critica nepărtinitôre și luminată.

« Ceea ce m'a stimulat la acēsta a fost ideea dublă: de a contribui pe de o parte la înăvurțirea literaturēi nôstre cu o carte mai mult, iar pe de alta la distracția spiritelor obosite și la îndreptarea lor spre o rațiare mai justă și mai independente.

« Dacă pentru prima considerație voū fi aprobat, câtă să mărturisesc că triumful meu (dacă triumf se pôte numi) îl dătoresc mai ânteu modelor ce am găsit în literatura modernă francesă cari 'mi au stimulat lucrul și inspirațiile, și apoi progresul necontestat ce a făcut limba română în cultura sa. Într'adever, libertatea preseii și a tribunēi, de care ne bucurăm de la 24 ianuar în côce, a dat limbēi nôstre ocașia de a se înăvuri și a se înfrumuseța cu terminologi și forme vigurose. Un talent, cât de mediocru, de va fi dotat cu gustul frumosului numai, pôte face capete de opera. Limba română începe a se ficsa și ne putem mândri că o avem deja în stare de a esprima cu precisie ori-ce idei, ca ori-ce limbă cultă europenă; pot dice încă cu siguranță că ea pôte produce frumusețe la care nu pot ajunge alte limbē.

« Asemenea principii și convicții avend, 'mi-am dat nevoița a combina în lucrarea mea concisia ideilor cu naivitatea și cu gravitatea

stilului, promptitudinea espresior cu claritatea limbajului și cu regulele prosodieii iar în ceea ce privesce *limba*, academicesce vorbind, dacă nu voū pârea destul de purist, — dacă nu m'am urcat încă la regiile înalte ale etimologiei rațiale, voū solicita colegilor mei de la Societatea Academică, și sper că voū căpăta un vot de indemnitate pină la facerea Dicționarului și pină la ficsarea canônelor limbistice, cari pină acum sunt încă cunoscute ca sisteme individuale. D'o cam-dată, sistema eclectismului am urmat-o și din necesitate. Voiam a da Fabulelor mele un caracter mai popular, pentru ca ast-fel să fie înțelese și de treptele cele mai de jos ale inteliginței. Pină la ôre-care grad, mă gulesc a crede că am reușit.

« Dar pe când o diaristică neobosită, tōcă mereū la urechile Românilor spre a'î chătama la lumină și la adevăr, ce cređi tu, sermane poete, că poți să faci cu șbănăiturile tele armonioase?

« Iécă exclamația celor încăpăinați în doctrine false, sau a celor căduți în scepticism!

« Ierte-mi-seilusiile când voū susțineam contrariul. Diaristica nôstră, manipulată mai mult de ciarlatani și ambițioși de cât de ômenii cu principii oneste, mai mult de ignoranți și nebuni de cât de erudiți și înțelepți, contribuie mai mult a confusia spiritele de cât a le lumina. Au dar neapărată necesitate aceste spirite de o distracție.

« Iécă o carte făcută pentru acēsta.

« Aici lecțiile pentru patriotism, liberalism, religiositate, morală, generositate, se dau fără pasie, fără polemică, prin graul animalelor sau al paserilor, însuflețite cu sufiera armoniei. O fabulă pôte mai bine întări o minte spre bine, de cât de ce diare contradictorii. O fabulă pôte da o idee mai justă despre erorile corupției și ale inicității, de cât o sută de caricaturi scârbôse. O fabulă pôte mai bine edifica o inteligință ușôră, de cât de ce harange făcute pe plața mare.

« Aici vicuriile, prejudecele, slăbiciunile, defectele, se arăt în golicunea lor, ast-fel în cât cei ce le au: să se îndrepte și să se facă mai buni pe calea vieței.

« Citiți dar, juni și bătrini, cartea acēsta. Dacă ve va plăcea, eū voū pricepe, și atunci imi voū da nevoița să mai scriū în felul acēsta; iar de nu, voū lăsa altora sarcina de a face mai bine. (1)

„G. Sion“

(1) *Albina Pindului* nu votează, în parlamentul Republicēi literar, pentru încetăținirea veneticilor *iune ione* sau *ctane*. De aceea măturăm pe ori-unde aflăm asemenea scălănbări de cuvinte, am măturat și din

Z A V E R A

(1821)

Iată un roman în care strălucesc eroii martiri ai Independenței române, oltănel Tudor Vladimirescu, pândurul în sângele cărui scuipară Români în blăstemata noapte 11 februar. Aci nu sunt numai faptele istorice din acel timp de înviere : durerile și voluptățile amorului se amestec cu sunetul armelor, ea ciripitul păsărilor cu mugetul vijăliei. (1)

DIMITRIU GIMBA,

Era în vara anului 1820. Ca nici o dată, București resuna de sgomotul plăcerilor. De la Obor pînă la Sântul Elefteriu, dela Vitan pînă la Mogoșoia nu auziă de cât chiote și viori. Boieri, venetici și poporul păreau că uitase urele și durerile cari de atâți secolii îi despărția în taberi gata să se stăgie.

Sutu vodă, cea din urmă litopore a Fanarului, strebătea stradele cu halaiu și rinja vedând nebunaticul popor cum se arunca în brațele plăcerilor.

Un ochi petrunător însă ar fi vedut că acea bucurie era o mască sub care se ascundea oșlirea unei suferinți seculare; că bețiile și amorurile nu erau de cât un mijloc cu care bietul popor își alina svircolirile sufietesci.

Românul bea, cânta, juca, dar din desperare. Ochi se părea că caut spre cer, dorea să vedea un trăsnet dumnezeiesc să arză România pînă la țărâna din mormint. În durera lui, el nu mai voia nimic să fie cruțat. Sufetul se era plin de setea resbunării. Dar acea sete era mută ca mormintul și suflarea ei o îneca în vin, în cântece în amor.

Pe locul ce astăzi se numește Crucea de Pătră, atunci era o livadie întinsă. Acolo plă-

acastăctacul pe iune, și cât spațiu credeți că am câștigat? Dacă am pune iune, iune sau cune la toate articulele din această gazetă, am lungi-o încă cu 3 pagini, 1 coloaș și 28 rânduri; adică un adaos la chibătuțala tiparului de 30 lei noi și 46 bani!!! Strălucită Academie, nu merge cu asemenea pacoste în limbă. Fieți miă de noi. Ne săracim, dăm faliment atât noi cât și Statul. Statul mai cu seamă care este eel mai cumplit bătut de iune, atât prin pierderea de timp și spațiu, cât și prin miile de galbeni ce plătesc numai pentru rățoierea acestui moș al cuvintelor. Oh! de ce nu am numai atâtea avere câți galbeni se aruncă pentru tipărirea lui iune în România!!!

(1) Aici curmat publicarea acestui roman pe care o începusem în Iuliu, ca să o acord cu câte-va documente ca peneasteptate mi ai cădat în mână. Am ramas inclement vedând că mulți din acei cari ne asargesc cu patriotăniul lor, și au început meseria în armata și anticamera lui Ipsilant; că chiar autori compleți tragedii (uciderea lui Tudor) au și adă pensie dela guvernul Român. Ticăloșă țară, ticăloș guvern!

cerile erau mai sgomotose. Valorile poporului o inundă îndată ce apunea soarele.

Într'un capet al acelei livadii, o casă își trăda acoperișul de olane pinte pomi și arbori cari păreau că vor să ascundă de arșița soarelui și de spionagiul lunii.

Era locuința unei bătrîne văduve care viețuia cu ce câștiga din frunza dușilor, din lucrul mânilor și din două sute de lei ce i aducea în fie-care vară căpitanul Tudor dela Mehedinți, un vechi amic al bărbatului se. Acești bani erau plata pentru locuința, mănecarea, spălatal și luminarea unui iune, Dimitrii Gimba, pe care Tudor îl adusese ca să învețe în școala lui Lazăr.

Asprul căpitan iubea ca un tată peacest june ai căru părinți murise sub biciul mumbașirilor greci, când cu văcărutul lui Hangerliu.

Pare că vedem încă locuința văduvei Dina Andricu. Era înconjurată de gard. Curtea din față era o grădină însmăltată cu flori.

În fie-care seră, dupe ce lăsa lucrul, mama Dina începea să smulgă burienele dintre flori și țărba din poteci, iar fata ei Maria, — o gin-gașă copila de cinci-spre-dece ani, — scoata apă din puțul care se afla într'un unghiu al curței și stropia brasele cu flori.

Vorbele schimbate între mamă și fată erau aceleași mai în toate zilele. Un spion ascuns sub gardul încărcat de viță selbatică, dupe câte-va zile, ar fi început să cascade.

— Să lăsam lucrul, Mario! — dicea bătrina smulgându-se din gândurile cari o absorbiau totă ziua; — strânge mosorele, sucala, bumba-cul și le pune în cămară. Pînă când voiți curăți florile și voiți da mănecare la paseri, tu scote apă.

— Bine, mamă! — respundea copila. — Însă mai așteu să rinduesc în casă la Trică. O să vie acum. De cât-va timp se superă când îi lipsesca câte ce-va.

— Bine, bine, dar grăbeste-te! — dicea mama Dina aruncând copilei o uitătură care o făcea să roșiască ca o cirășă.

Și fata urca răpede scara de lemn ce ducea la camera lui Dimitrii Gimba sau Trică, cum îi dicea ea. Tote erau la locul lor, tote erau curate, și copila se resucia mereu prin casă pînă când ochi se cădeau pe paharele cu flori dupe masa încărcată cu cărți latine, grece și române. Îi părea că florile nu erau bine puse. Pînă când copila va îndrepta florile, să aruncăm o uitătură în acea casă ce îndemna la cugetări austere. La păretele din fund era un pat acoperit cu o scortă noă. La căpeteiu patului într'o fridă erau iconele încoronate cu crăiță, busuic și panglice: Sântul Dimitrii și Feciora Maria, naintea căror ardea o caudală.

Mama Dina la început pusese numai icóna Sântului, dar copila observase că mai este loc pentru o icónă și mai aduse una, a Mariei, cea mai frumoasă din câte aveau în casa lor.

Lingă pat era masa cu cărțile și paharele cu flori. Nu erau de cât două scaune, pentru că Măria dicea că ajung.

Dela ferestre se vedea grădina, calea către Vițan și adâncimea umbrăasă a livadiei.

În ziua când începe istoria noastră, nimic nu se schimbă în umila și retrasa locuință a mamei Dina.

Trică, un june ochiș ca de douăzeci și doi, ani, veni ca tot-d-a-una către apusul sôrelui, sărută mâna bătrinei care se afla în curte, urcă scara, intră în casă, dăte bună ziua Mariei, își puse pălăria neagră în cuiu și cărțile pe masă, se aședă pe un scaun și țintind ochi în jos scose un suspin adânc.

Maria se întorse răpede și ațintind asupra junelui una din acele uitături cari petrunderă totă adâncimea inimii, îl întrebă cu o voce tremurând :

— Trică, ce ai ?

— Nimic ! — respunse el ridicând capul.

Copila incremeni, veșind paliditatea feței și lacrimile cari se rostogoleau în ochii lui.

— Pentru ce te ascunzi de mine ? — adăogă ea cu o voce înduioșată. — Spune-mi ce te face să suferi ? De cât-va timp ești schimbat. Nu mai ești voios ca odinioară. Merse cugetă. Citire nu-ți mai place. Sunt nopți când nu dormi. Am aflat dese ori patul tei neatins. Știi tu că ceea ce faci, nu este bine ? Mama mi-a dis că dacă vei duce-o tot așa încă două sau trei luni, o să mori.

— Să mor ! — esclamă cu durere junele. — Ași voi să mor, sint sătul de viață, Mario.

— Tac ! — strigă copila, puindu-și mâna pe gură, ca cum ar fi voit să înecă dorul de mórte al junelui. Dar simțind că plânsul o înecă, fugi diu casă.

— Biată copilă ! — murmură el, când remase singur. — Ea me iubește. Ea nu știe că în sufletul meu nu mai încapă dorul pentru dînsa, nu știe că tot sufletul mi este plin de dorul terei și de dorul Smaraldei. Smaralda, socia amicului meu ! Socia aceluia care mi a deschis casa lui, punga lui, inima lui. Acest bine e și îl respălătesc, aruncând asupra sociei seale uitături învăpăiate de o patimă viclenă. Dor nefericit, dor blestemat, ce vei face tu din mine ? Ești al cărui suflet era pur ca flórea erinului, ați mi e frică să mi arunc cugetarea în întruțul meu : unde șerpi și viperele diao și nóptea își rod inima. Ce să me fac ? Dumneșul meu. ce să me fac ? Unde să fug ? Cum să sting acest dor blăstemat ? Mi e frică chiar de umbra mea ca să nu

afle ce clocește în peptul meu. Ori-cine aruncă asupra mi ochi, imi pare că citește tot ce ascund mai mult. Pare că toți me arăt cu degetul, pare că toți strig : « Iecă acela care a scuipat în părul alba al lui Cosma, iecă acela care i a răpit inima sociei seale, iecă acela care a rușinat casa și copii lui Cosma. » Dar nu, nu voi face acest pecat care ar face totă lumea să me blăstame. Dacă cugete șerpesci aș înveninat sufletul meu, am încă puterea d'a le înfrina, am încă puterea d'a imbrânci demonul care mi șoptește ca să le pun în faptă. Smaraldo, nu vei afla ni-i o dată ce se petrece în mine. Cosmo, nu vei avea nici o dată să te plângi de faptele mele. Sint domn peste mine mine, ca Dumneșul asupra pământului. Voi fugi departe de Smaralda. Imi voi róde mai bine inima cu dinți, de cât să fac pecatul de a i spune că o iubesc, pe ea, pe socia amicului meu, pe femeea cea mai sântă. Măne chiar voi fugi. Dar înainte d'a pleca o dată numai ochii mei să se mai îmbete de vederea ei, o dată numai așudul meu să mai sórbă mormurul ângeresc al vocii seale.

Si în prada unei dureri sfâșietóre, cu ochi înflăcărati, cu facia scaldată de sudóre, își luă pălăria și eși. Pași lui nu mai atingeau pământul. Maria îl strigă, el nici nu întorse capul. Copila începu a și șterge lacrimile cari rourău din ochii ei negri și a și apăsa inima care svicnea sub iea de borangic.

GRĂDINA GIAFERULUI

Cu tóte că era spre apusul sôrelui, arșița era nesuferită, și lucrul fiind o turtură, poporul se îndesa în grădinele umbróse. Grădina Giaferului era plină. Vedeai acolo represintate tóte meseriile, bolțile și curțile boieresci. Ferarul cu figura pirlită și bucle umflate ca foile cu cari suflă în foc ; pândarul și lipscanul cu ante-riul și mutra de ciocófi ; cãldurarul cu șorțul de pele neagră și cu caucul învelit în pãndă albă ; tabaci, precupeți, dulgeri și ȕidari cu pantaloni largi și încrețiti pe pãntece, cu ilecul cusut în șunururi și cu epigrama pe bușe ; zaraful înolând în șalvari seși și cu degetele numărând camăta ce a câștigat în acea zi ; lăutari cu ante-riile și dulamele lor, sãnd din viori ca să dea poftă vre unuia d'a i pune să căute pentru un ort ; copii grãmădiți în jurul vre unui bragăiș ; țigani curțiilor boieresci umflându-se în pene ca să se cunóscă că țin de case mari ; — tóte acestea făceau o impesirițatură ciudată, un vuet de cãntece, chiote, certe, risuri și glume, cum numai la ba bălcuirile orașelor din județe mai aflăm încă. Mai adăogați apoi femeile cu costumul lor variat, ici fota de lina cu colorii, colo fusta de angină, din colo rochia

coconei sub care se mlădie corpul țigancei; țerani strecurându-se prin acest amestec cu șfiala în în față și cu căciula în mână, târând dupe ei câte un copil uimit și cu un șir de covrigi pe mână. Apoi greci, armeni, evrei, unguri, bulgari, rățoindu-se prin mulțime.

Țigani se resbună pe țerani de epigramele cu cari acestia îi inveninau când îi apucau la largul lor, la sate.

Un țeran june care ținea de mână pe un altul bătrîn, socrul se, care și el ținea de mână pe nevasta sa, care și ea ținea de mână pe fiica sa, care și ea ținea de mână un lanț de copii care nu se mai termina : acest lanț ciudat șerpuia prin mulțime. Cel din cap striga din când în când pe cel dela cîdă, ca nu cum-va să se rupă acest sănt lanț al familiei.

Un țigan din curtea Bărcănescului, vedînd acêsta, începu a rîde și a striga :

— Ia vedeți ce funie de ligioni !

— Funie cu care vom spîndura într'o țipe pe toți greci și stremoși lor ! — îl întrerupse un măcelar cu mânele în posunarele al căror fund părea mai adînc de cât oca Slănicului.

— Stremoși Grecilor, da, noi suntem ! — adăogă țiganul, dupe ce mesură din vedere pe măcelar și vedu că nu și a găsit omul cu care ar putea să se încaiere.

— Audî eiôra cum se laudă cu stremoșia țigănescă a grecilor, când chiar drăcul și-ar scuipa în sin și s'ar lepăda de asemenea străne-poți ! — adăogă undulger, cu o mână resucindu și mustața, iar cu cea — altă mîngăind tesla ce o avea la brîu.

Țiganul uitându-se chiorăș când la cuțitele măcelarului, când la tesla dulgerului, întorse spatele ca să plece, dar mâna unui ferar îi apucă umerul ca un clesce, ceea ce făcu pe bietul țigan să se scălimbe ca Tersit din Omer.

— Nu pleca, gașper infumurat, și spune noă șirul istoriei : Cum se face că țigani sunt strămoși Grecilor ?

— Apoi iecăcum, — răspuse țiganul care vedea că n'are cum să scape. — Coconul.....

— Spune glêu istoria și nu te abate la coconul. Sciî eu că cocon va să dieă semînță de măgar, — strigă un ucenic de cavaf.

— Apoi dacă nu tăceți, nu mai spun nimic.

— Nu te oțeri, — strigă un alt meseriaș, resucind o funie în mână, — că acum te facem clorchine negru colo în dud.

— Nu te supera, frate...

— Frate cu coconi din casa boierului teă. Iar nu cu mine, faraone ! — strigă meseriașul necăjit.

— Ascultați istoria, jupănilor, — dîse bietul țigan cu vocea rugătoare.

— Ascultăm, ascultăm !

Și lumea se făcu cerc în jurul grecului vechi care se simțea forțe strimtorat. Cu tôte acestea el începu :

— Coconul cel mic al Bărcănescului care scie multă carte grecescă, într'o țipe pe când îl ducem la scôlă, mi-a spus ceea ce ve spun și eu acum. Traian împăratul nostru....

— Ți al vostru, cîoră, iar nu al nostru, — se răsti un copil, puindu și mânele la spate.

— Bine, fie și numai al vostru, dacă nu voiți să fie și al nostru. Traian dupe ce a bătut pe eleni de ț-a stins dupe facta pămîntului, s'a dus și a încărcat cincî sute de corăbii cu faraoni ca mine din Egipt și ț-a adus în Grecia unde le-a ăis, ca Dumneđeu lui Adam : « Iecă pămîntul vostru. Muncitiți ! Cu sudôrea frunților vôtstre, să ve faceți pâne, pilaf, fes și fustanelă. Bieți mei strămoși n'au avut ce să facă de cât să se supună aceluia cărui se supunea tôte lumea. Este adeverat ca sôrele, că din noi se trag Greci. Apoi probă despre adevêrul cuvintelor mele, nu aveți de cât să audți cum numer ei și cum numerăm noi, cum die ei tatăl nostru și cum îl diec noi. Despre apucăturile lor cari se asemăn eu ale nôstre, ca doă picături de apă, deū ! nu mai încape vorbă.

Ascultători, cărora le plăcea ciudata esplancație istorică a țiganului, îl aprobară pînă într'atata că un didar îi dăte un pahar de vin, un măcelar scose din posunar doi rinichî și ț dete, dicîndu și :

— Ți nante. Cum te chîamă ?

— Danciu.

— Ca toți țigani. Ori-cum, esci ager de minte, strănge mâna.

Și pelasgul nostru, mișcat de generositatea măcelarului, îi strânse mâna cu acea umilință cu care ar fi sărutat mâna unui popă.

— Apă, apă !... Mor ! — strigă o voce năbușită spre pórta grădinei, și ce-va greș ca un burduf cu unt-de-lemn se audî cădînd la pămînt.

Toți își întorse vederile.

Era un biet țigan, sclav ca tôtea vița lui, ascuns sub un cojoc și un sac. Căđuteu facta în jos și cu mânele întinse, părea o cruce. Nici nu mai resuța. Lumea se grămădi în giurul seș.

— L-a pecetluit în cojoc, săracul ! — strigă o femeie arătînd cêra roșie pe catarama de la cîntura.

— O cofă cu apă, — dîse un pescar ridicîndu l în sus și cercînd a l ține pe picioarele cari i se împleteacă.

Vărsându ț apă în cap, țiganul își reveni în fire. Unul void să ț desfacă cîntura, ca să ț scôță cojocul, mfericitul se opuse, dicînd :

— Nu faceți pecat d'a ve atinge de pecetie, căci me omôră cocóna.

— Dar ce ai făcut, ca să te pedepsescă atât de cumplit acea cățea? — îl întrebă o femeie.

— Vai! nimic. M'a chemat și m'a țis : « Stane, să alergi acum la postelnicea Cecropide dela Mogoșoie, să m'i dea câte-va gogoși din risticul cu care 'și face sprincenele; de acolo să te întorci la serdăresa Margiôla din Delea Vechie, la ciucerăsa Catrina dela Stelea, la păhărniceșă Psihița din Armeni, la postelniceșă Cleopatra din Olteni, și să le spuni că le aștept poi-măne sêra la mine unde vor fi mai multe obraje mari. » Uf! și casă me întorc mai iute, pe această arșiță, m'a pecetluit în cojoc!

— Bietul om! Ce cruțime! Boieri sunt mai reî de cât tătari! Ce va să dică a fi sclav! — exclamă cei cari 'l înconjurău, și din ochi le picară lacrimi.

— Dumneșeu să va dea bine pentru binele ce m'i ați făcut, — dișe nefericita victimă a cochietăriei femeieșci, și încercându-se cu sacul în care era flôrea de fin, plecă împleticindu-se și susținut de cel care spusese istoria colonizărei Greciei.

Lumea se uită mult timp dupe dișei, apoi schimbară uitături în cari puteai citi acea teribilă întrebare care anunță o adâncă sguoăire socială : « Pînă când? »

Dimitriù Gimba care se oprise puciu ca să resufie, cum și împins de instintul care 'l comanda să vêgă cu ochi lui tôte nefericirile poporului, respunse cu vorba la uităturile schimbate :

— Pînă când aceste chinuri, cugetați voi? Să ve spun eu, fraților. Pînă când veți proba lunei că sunteți demni de strămoși voștri, că sunteți Domni în România care e scaldată cu sângele vitejesc al lui Lupul Mehedințenul.

Fecel scînteind de plăcere se întorseră către junele oltên.

— E din scôla lui Lazăr! — murmură uni.

— E copilul de suflet al căpitanului Tudor din Mehedinți! — murmură alți.

— Dumneșeu să te audă! — strigară toți.

Un bulu-bașă, urmat de câți-va arnăuți armați cu baionete și iatagane, trecend în acel moment și vedend p'un scolar d'ai lui Lazăr în vorbă cu poporul, ordonă să imprascie mulțimea. Arnăuți începură a da în drépta și stînga cu paturile puscilor, cu baionetele în cei mai sumeți. Gimba cu ochi scînteind de mânie, își încleștă pumni și fu gata să sară asupra unui arnăut care sângerase p'o bătrînă, — dar bra-

cele vinôse ale unui pescar îl smulse din mulțime și îi dișe :

— Nu! mai oceri, când nu ai nici un pistol în briù!

Cu câte-va capete sparte, cu câte-va pulpî sângerate, mulțimea se risipi și arnăuți plecară triumfători,

Gimba strângend mâna pescarului, luă calea către casa lui Cosma Moldovanul care locuia la Sântul Elefteriù, pe malul Dimboviței.

Dar ce se petrecea în sufletul junelui nostru în urma celor ce veduse? P'ărea că dospesce decizia prin o așteptare ca aceea ce este în natură mai înainte d'a scăpăra flôrele. Era o deșteptare, dar vagă, indecisă, cu cêtă, cu rađe, cu roă, cu murmure, cu strigări, cu flori pline de sânge, cu sârutări furate în umbră. Din când în când închidea ochi și cerca să distingă ce-va din virtedul de imagine ce fluturau în creeri seî, și în acel haos de lumină, întunerec și fulgere, nu distingea mai clar de cât o figură pe care o numia Patria, dar pe care o semuia cu Smărjada. Vedendu' l cine-va mergend cu piciorule în pulbere, ca într'un nor, cu figura scaldată de radele roșiatice ale soarelui apuind, cari împleteau o aureolă, cu ochi scînteetori afîntați spre apus, ca cum ar fi voit să citească în purpura cerului respunsul la întrebarea poporului : « pînă când? » — ar fi diș : « Jê-că un deù! »

(Va urma)

Gr. H. Grăndea.

SCRISÓREA D-LUI ALPHONSE LE ROY

Domnul Alphonse Le Roy, însemnatul profesor de Metafizică, Estetică și Arhiologie dela Universitatea din Liegiù, a adresat următórea scrisóre fostului seù elev. Domnul Le Roy este unul dintre filo-români ce avem în Belgia. Simpatia sa pentru noi, este rezultatul cunoștinței ce are despre limba, datinele și istoria noastră. Acest fârbat se află în relații amicale cu cei mai iluștri bărbați ai Franței : Jules Simon, Tiers, Victor Hugo, Guizot, Taine, Charma. Am avut fericirea d'a vedea la domnia sa pe Jules Simon și Victor Hugo.

Mon cher Monsieur Grăndea,

« Je commence par vous remercier de votre bon souvenir, et par vous feliciter au sujet de l'*Albina Pindului*, dont vous avez bien voulu m'envoyer dernièrement un No. C'est décidément une revue fort bien conçue, sérieusement

instructive autant que variée et attrayante, et bien en rapport avec les besoins intellectuels de vos compatriotes. D'autre part, vous prêchez d'exemple aussi bien que de précepte; et votre pays vous devra une triple reconnaissance, pour y avoir répandu une foule d'idées élevées et utiles, pour avoir contribué à régulariser la langue nationale, et surtout pour lui avoir donné un vrai poète de plus. Grâce à vous, je commence à m'orienter dans le Roumain, et j'admire vraiment les ressources de cette langue. S'il entre dans les vues de la Providence de préserver l'Europe des grandes catastrophes qui la menacent toujours, et si la carte, tôt ou tard remaniée, doit constater, comme je l'espère, l'affermissement de votre indépendance et le développement de votre légitime expansion, la Roumanie aura, sous le rapport de la civilisation aussi, des brillantes destinées. Vous travaillez dignement à hâter le résultat; et soyez sûr qu'en Belgique vos efforts éveillent une vive sympathie, — mais nulle part, je l'ajouterai, autant que chez moi, qui vous ai vu de près.

« L'Université de Liège a célébré, en 1867, le 50e anniversaire de sa fondation. A cette occasion, le conseil Académique m'a chargé d'évoquer tous ses souvenirs et en quelque sorte d'écrire son histoire semi-séculaire. Ce travail a fini par prendre des proportions considérables et par atteindre les dimensions d'un gros volume. L'Université l'offre aux gouvernements étrangers et aux grandes institutions avec lesquelles nous sommes en rapport; nous ne pouvions oublier la Roumanie, qui nous a donné tant de preuves de confiance; et moi en particulier je ne saurais vous oublier. J'espère donc que vous accueillerez avec bienveillance l'exemplaire dont je vous fais hommage, et qui vous parviendra par voie diplomatique. Le même paquet contiendra quatre autres exemplaires, destinés: 1° à votre Ministre de l'Instruction publique; 2° à l'Université de Bucharest; 3° à la bibliothèque publique de la même ville; 4° à notre Consul général, M. E. de Pitteurs. Nous avons fait relier un 5e exemplaire, que l'Université prend la liberté d'offrir à S. A. le prince Charles I; celui-là sera envoyé directement avec une lettre. Je sais bien qu'il est d'usage de demander au préalable la permission de faire hommage d'un livre à un prince souverain; mais la distance est si grande et les communications si lentes, que nous avons pris le parti d'aller droit au but, espérant que notre intention sera comprise comme elle mérite de l'être. Je voudrais seulement, si vous avez l'occasion de voir votre Ministre, qu'il fût prévenu officiellement de cet envoi et que le cas échéant il valût bien en toucher un mot à votre gracieux souverain.

L'Université a été émue par la pensée de témoigner sa reconnaissance à un prince qui a plus d'une fois montré qu'il lui était sympathique ainsi qu'à nos institutions. Je compte sur votre obligeance et je vous en remercie d'avance au nom de notre Recteur.

Il est peu probable que vous reveniez en Belgique; mais je ne désespère pas de vous revoir quelque jour, cette année peut-être, si l'Europe est tranquille. Peut-être, irai-je à Constantinople; je ne passerai pas devant Giurgevo sans aller vous serrer la main.

..... et moi je vous prie, cher monsieur Grandea, de croire plus que jamais à mon estime, à mon affection et à mon dévouement.

«Alphonse Le Roy»

Cum vedem, în curând România o să fie vizitată de mai multe capete.... nu încoronate ci celebre, ale Occidentului. Mai aflăm că vom fi vizitați de: domnul Jules Simon, capul filosofiei morale de astăzi și cel mai luminat apărător al libertăților în Franța; domnul Molinari, un însemnat economist belgian, care a împuns forțe cumplite România în cestia Evreilor, și care va vedea cu ochi sei cât a fost de injust: dând ereșemint infamelor acușății ce se aruncă guvernului și poporului Român; (1) domnul Emile de Laveleye, asemenea un economist belgian și profesor al Universității din Liegiu, cunoscut Românilor dupe unul din studiile sele care a fost tradus de domnul P. Viorénu și publicat în diarul *Românul*. Înainte de venirea lor însă, cititorii noștri vor cunoșce mai bine reputația acestor iluștri oșpeți, prin studiile ce vom face asupra fie-cărui.

Dar o altă scire avem pentru agricultorii noștri, aceea de venirea unei companii olandese care să stabilească în Craiova, București și Iași, trei case pentru cumpărare de grâne. Este un avantaj însemnat, o adevărată fortună pentru clasa agricultorilor noștri, care va mai avea de rezultat că va înlătura samsarlicul evreilor.

Să nu uităm că pină mai deună-și chiar, produsele României se vindeau pe piețele Europei, ca produse din Polonia și Ungaria.

(1) Aflăm aci ocașia d'a face o mică acușăție minștrilor noștri de Esterne. Risipim atâșta bani! Pentru ce nu se fondează la Paris un diar care să apere interesele noastre politice și economice, care să ne facă cunoscuți lumii întregi? Fundași un asemenea organ, și va fi imens binele ce va aduce acestel țeri, se înțelege, dacă va fi încredințat pe mâni agere și sincere; fundași, și vom oulege mai mult diu semănătura lui de cât dupe urmele pașalelor, volu să dic: agenșilor noștri din străinătate.

REGRETUL

Da, fericirea a trecut prea lute în viața mea; o urmă, ne aruncăm în brațele ei visând, și apoi, ca feciōra răpită din câmpiile Cretei, ne aflăm singuri când ne deșteptăm.

O căutam din departare în viitor imens; îi strigăm: « Oh! revin-o, sociul zilelor mele! » și plăcerea alergă, dar nu umple locul aceleia ce plângem mereu.

Dar dacă plăcerea impură îmi oferă flacăra ei vană, îi ȳic: « Du-te, fugi și respectă sōrta mea; fericirea 'mă-lăsat regretul în suflet, dar tu, tu lași remușcările. »

Cu tōte acestea nu trebuie să turbur delirul vostru, amici mei; voiesc să'mi dau aerul că nu cunosc durerile; surid cu voi, ascund lira mea când este stropită de lacrimi.

Fie-care din voi pōte, în inima lui solitară, sub risuri trecătōre, înecă un lung regret: va! suferim toți pe pămînt, și toți suferim în secret.

Tu nu ai de cāt o columbă supusă legilor tele, copilă! Tu pui tot amorul tei într'o floare; dar ce folosesc? floarea trece ca viața, paserea fugе ca fericirea.

Ne rușinăm de plāngerile nōstre, ne rușinăm de trudele nōstre, de durerile mari, de suvenirile triste, ca cum am fi, sub lanțurile pămîntesci, născuți numai pentru bucuria și cāntece.

Vai! a fugit dar fără să'mi lase măcar o urmă! Dar am făcut tot ceea ce am putut, pentru a reține acel timp când fericirea strălucese și îndată pere ca un suris intermpt.

Victor Hugo

PURGATORIUL

(FRAGMENT DIN COMEDIA DIVINĂ)

Pentru a pluti pe o undă mai bună, barca geniului meu desfășură acum vecele, lăsând de parte acea mare atât de crudă. Voiesc să cāt a doa regie unde sufletul omului se purifică și devine demn d'a sbura către ceruri. Dar aci, o sante muse! renască-se poesia mōrtă, pentru că sint al vostru....

Dulcea colōre a safirului oriental care strălucia în seninul orizonului pînă la cel din urmă cerc al cerului, redăte fericirea ochilor mei. Îndată ce am eșit din acel vapor mort care'mi intristase inima și ochi, frumoșa planetă care încoragiază amorul, lumina tot Orientul.

M'am întors la drepta și am vedut patru stele cari nu s'au vedut de cāt în virsta primitivă. Cerul parea că se bucură de flăcările lor. O septentrion, ești veduv, pentru că tu nu poți contimpla asemenea stele!.. Cum încetasem d'ale

contimpla, întorcēndu-me pucin către cel alt pol, acolo unde carul perise deja, veșuși lingă mine un bătrîn singur, demn dupe aspectul lui de atăta venerație, cum nici un fiu nu datoresce mai mult tatălui seū....

Un aer dulce și mereu egal 'mă-adiă fruntea, nu mai tare de cāt zefirul. Foile tremurānde și inclinate se pleacă tōte către partea unde sântul munte și aruncă umbra. Ele nu erau atăta de agitate ca paserile cari nu încetau concertele lor, și cari întimpinară cu mare bucurie ānteile ore ale zilei, cātānd sub frunzișul al cărui frēmăt respunea vocii lor.

Deja cu pasul încet înaintasem în vechia pădure, atăta de mult că nu mai sciam pe unde am intrat. Iecă un riulet care me opresce, curgēnd la stānga și undele lui amorul aplecānd ierba care creșcea pe țermuri. Tōte apele, chīar cele mai pure, ar parea turburate d'un ōre-care amestec, pe lingă acel riulet care nu ascunde nimic, cu tōte că curge sub o umbră perpetuă, unde nici o dată nu petrund rațele sōrelui său ale lunei. Am reținut pași și am arancat vederea peste apă, pentru a contimpla verdēta înflorindă. Și acolo, cum apare cāt o dată tute un lucru a cărui minune depărtează spiritul dela ori-care altă cugetare, îmi apāru o femeie singurā care se ducea cātānd și culegēnd florile cari înșmăltău calea ei. Oh! frumoșa femeie care te animă la rațele amorului ceresc, cum veș din trāsurile tele cari sunt semnul inimii, țiseiūeū, — doresc să vii mai aproape de acest riulet, pentru ca să pot aȳi ceea ce cānți. Tu 'mi aminiți pe Proserpina, în timpul când a perdut-o mamă-sa, și când ea perdu primăvara.

Cum o copilă înaintează într'un bal, abea punēnd un picior 'naintea celui alt, ea merse către mine peste florile rumene și azurii, și tot ca feciōra care plecă ochi plinā de rușine; ea împlini dorințele mele, apropiāndu-se, cāci dulcele sunet al cuvintelor ei ajunse pînă la mine. Îndată ce atinse țermul unde ierba se scaldă în undele murmurātōre, îmi făcu darul d'a ridica ochi asupra'mi. Nu cred că atăta lumină a strălucit sub genele Venerei, sāgetată de fiul ei. Ea suridea dupe țermul verde, cātānd și culegēnd florile ce, fără cultură, le aruncă pămîntul din sinul seū.

Dante

UN VIS

DIN HERNI HEINE

În odaca mea cea mică
Me găsi noptea măhnit,
Și eu de urt și frică
Tremurând am adormit.

Pe patul meu, cum ve pare?
Singular sciū că m'am culcat,
Apoi într'un mormint mare
Ca iubita 'mī m'am aflat.

Strânși în brace, cu ce pară
Eū me sărutam cu ea!..
Atunci trâmbițele-afară
S'auđi... pe morți chiāma.

← Auđi tu, iubita'moi ȃice,
Cum ne chlamā? Sā eșim.
← Cređi că cum suntem aice
Intr'alt loc putem sa șin?

← Ha! să mergem und' se duce
Riđend ori-ce muritor!>
Și cu mână ei cea dulce
Me trāgea afar' Ńșor.

În căletoria noastră
Aud iarā trāmbitānd,
Și din somnu'mī la ferēstra,
Eū m'am descepat plāngēnd,

Ce ved însă! Ce resunā? —
Musici, do! miri, Ńmenī mī!..
Dulcea 'mī cu soclu'l de mână
Trecea de la cununī!

G. Ionescu M.

1869

ADIO

În undele mării spumānde, plutesc,
Strāin și departe de tot ce iubesc,

Departe d'al țerei ferice cămin,
De clima ei dulce și ceru'l senin;

Departē... departe de legānul mōi;
De locul acela în care am eū

Și tatā, și mamā, și vis rāpitor,
Și tineri iluși d'un fragid amor;

Departē pe mare, eū sunt peregrin,
Eū sunt căletorul de lume strāin,

Ce vintul îl duce spre climi depārtate,
Ori unde al sōrței capriciū îl bate.

Ori unde vofū trece, eū sînt gānditor,
Căci vecnic me 'ncinge al patriei dor!

Și vecnic în mine amar me va strānge
Ast dor ce me dōre și adānc me strāpunge:

Căci 'mī-am lāsāt tatā și mamā, și sor,
Și țērā Iubitā și vise d'amor.

* * *

O! legān poetic al viratei de florī
Ș'al dulcilor țile din dulci serbătorī!

O! tu vis de sur!... vis desmerdător,
Ca scumpe iluși d'un alt viitor,

Și tu, dragā țērā, pāmînt fericit,
Adio!.. adio, căci v'am părăsit!..
1868

LA MARIA

Când recea-ora-n noptei, pōste Natur'aduce
O pace, ce-o revarsā din tainicul seū sbor,
Și rōritorul psalid, rāpit în somnu'l dulce,
În efemerī deliciī adōrme al seū dor;

Când palida făclie a cerului luminā
Și cu de argint rađe strălucē pe azur,
Când aerul e limped, când viutul nu suspinā,
Când frunđa nu se micșā, nici apele murmur;

Când în sfirșit natura cu pacea se mārītā,
Și pacea lin domnesce al noptei vel cernit,
De ce numai eū singur, în noptea adāncitā
Vegez.... și vai! sînt singur în lume ne-adormit?

De ce? eū singur nu sciū! Și nu pot a atinge
Secretele acestui adāne, puteric chin,
Ce 'n ței și 'n međiul noptei misterios me 'ncinge
Și arde, și me dōre, și nu pot să'l alin!

Dar cānd 'mī-aridic ochi l'a candelēi lucire
Și a Feciōrei blāndā imagine privesc,
Atunci ast dor s'alīnā: căci la a ei privire,
Mario! asfu lacrimī cari me răcoresc!..

(1868 Iuliū. Pechea)

G. Al. Zamfrolu

PROGRAMUL

CONFERINTELOR ATENEULUI PE ANUL 1870

Duminică 1 Feurar

D. Esarcu : Incercare de clasificare a cunoștințelor omenești.

Marți 3 Feurar

D. Ulysse de Marsillac : Du matérialisme dans la société moderne, à propos du dernier roman de M. Gustav Flaubert : *L'éducation sentimentale*.

Duminică 8 Feurar

D. Carol Davila : Aerul atmosferic. Experiințe himice.

Joi 12 Feurar

D. Velescu : Teatrul Național.

Duminică 15 Feurar

D. V. A. Urechia : Mauro-valachi. Rolul României față cu poporele române din Turcia.

Joi 19 Feurar

D. P. S. Aurelian : Actualități economice.

Duminică 22 Feurar

D. C. Stăncescu : Mișcarea artistică în 2869 — 70.

Joi 26 Feurar

D. C. Stăncescu : Continuare.

Duminică 1 Martiu

D. Vericeanu : Rolul economiei politice cu politica și cu morala.

Joi 5 Martiu

D. Eliade R. : Cestiuni literare.

Duminică 8 Martiu

D. C. Davila : Apa, — Hydrogen. — Experiințe himice.

Joi 12 Martiu

D. G. Crețianu : Despre tragedia antică.

Duminică 15 Martiu

D. U. de Marsillac : De l'éducation ; à

propos du dernier livre de Michelet : *Nos fils*.

Joi 19 Martiu

D. N. Racoviță : Beethoven ; operile și geniul seu.

Duminică 22 Martiu

D. Dragomir : Despre educația poporelor europene în decursul evului meșiu, sub influința Cristianismului.

Marți 24 Martiu

D. Vulturescu : Despre Societatea română și concurența străină.

Joi 26 Martiu

D. Massim : Cestii de filologie.

Duminică 29 Martiu

D. Gr. Manu : Istoria și Archeologie.

Marți 31 Martiu

D. U. de Marsillac : La question d'argent au théâtre.

Duminică 5 Apriliu

D. Gr. Stăfănescu : Antichitatea omului.

Joi 9 Apriliu

D. Massim : Cestii de filologie.

Duminică 12 Apriliu

D. Massim : Continuare.

Marți 14 Apriliu

D. U. de Marsillac : La rénovation des études historiques.

Joi 26 Apriliu

D. Ananescu : Cestii de științele naturale.

Duminică 29 Apriliu

D. Al. Petrescu : Constituția, organizația puterilor publice. Dreptul femeilor.

Joi 23 Apriliu

D. Esarcu : Impresii de călătorie.

NB. Anunțuri prin jurnale vor indica Conferințele ce s'ar mai adăoga pe lângă acestea. De asemenea se va preveni publicul de fie-care conferință în parte.